

Изази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с ВОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаће се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији Гл.
Црногорца на Цетиње, а
може се и картом унут-
ршном на пошту у Котор.
Допис пиљу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће
и на дуже вријеме мње.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

РИМ, 1 маја. — Јучер је била у камари расправа о африканској политици владиној. Министар председник Криспи изјављује да не може рећи „како ће бити наше понашање у будуће“, но се узда да ће се углавном приличан мир, који жели и Инглеска и цар абисински Његуш. Од старијих освојења италијанских република нема више ни трага, те нова Италија мора све то да накнади. „Нови народи не могу живјети без проширења у новоселице. Ми не можемо почети бјежањем. Кад смо једном у Масави, морамо ту и остати“. Камара је једнодушно гласала за дневни ред који хвали војску. Приједлог да се војска из Африке позове дома, одбијен је са 382 против 40 гласова. Дневни ред који изјављује повјерење влади одобрена је јака вишина.

БЕЧ, 5 маја. — Краљ Србије примио је јучер Калнокија.

ПАРИЗ, 5 маја. — Влада ради на приједлогу скупштини, да јој одобри зајам од 30 милиона франака ради утврђења и обране морскога бријега.

БЕРЛИН, 5 маја. — Јучер се Цар возао по парку.

СРИЈЕДАЦ, 5 маја. — Није истина да је влада збацила митрополита Климента. само му је општина трпowska забранила службу у цркви, јер се бавио политичкијем пословима, што забрањују црквена правила.

Из новина.

Под насловом „Грађански законик Црне Горе“, има „Obzor“, бр. 109, овај чланак:

Л И С Т А К „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Поглед Црногорца на свијет

П. А. РОВИНСКОГ

(читано у сједници одјељења за етно-
графију Географског Друштва
у Петрограду.)

Животињски свијет.

(Наставак.)

Змија би се осветила за комара ласти, али не смије од човјека, за ког се она вазда крије*).

Змија узбуђује неки сујевјерни страх, па с тога пазе, да је управ не именују, него је описно како-то назову: повукуша, поземуша, непоменица, поганица и др. али у исто вријеме има змија, које допосе срећу кући. Понекад се она увуче у колијевку дјетету, спава, савишши му се око врата и ништа му неће учинити, и такво дјете мора бити особито срећно у животу. Она понеки пут чува закопано благо. Ако гром удари у лијеску, гдје обично никад не удара, ту мора да је змија, која на глави има алам-камен.

Ми смо већ говорили о огњенијем змијама; такве су биле и у Скадарском Блату, те мимо нека мјеста није се могло пролазити.

Међу инсектима у виду летица некад се јавља вјештица. Ако коњска муха налети на човјека, што се ређе

* Слична прича налази се у „Словесје о ластавице“ (stagine, кн. XI, стр. 199—202.)

Прекјучер био је на Цетињу дан, који ће културна повјест јужних Славена убилежити у календар својих агодовина црвеним писменима. Кнез Никола, владар Црне Горе, санкционирао је прекјучер у присуству свих акредитираних дипломата посебним указом нови црногорски грађански законик, на темељу којег ће се у будуће рјешавати правни пријепори и правна питања у Црној Гори. До сада владало је ондје народно обичајно право а судији нијесу били друго, до честити људи, који су на темељу здраве разума, поштена срца и народних обичаја и освједочења кројили правду. То примитивно и патријархално стање прекјучерашњим даном престаје у Црној Гори. На мјесто неопређених правних норма народњег осјећаја и обичаја, ступа писано право и писани закон, који стално и точно опредјељује за сваки случај што ли је право, које самовољи или невјештини судца отимље сваку подлогу, те ствара увјете сигурног и консолидованог развоја правних одношаја.

Садашњи владар Црне Горе, јуначки Кнез Никола I., тим се је чином и опет унпелео нов лист у лаворик, којом ће га повјест окружити за велике заслуге, што их је стекао за свој народ и домовину. Док у других балканских држава опажамо стање, које је све друго прије него ли нормално, дотле гледамо у Црној Гори, тој апсолутистичкој Црној Гори, такав лијепа, такав успјешни развој унутрашњег стања, који с једне стране свакога Славена напуњава чувством радости, а ради којег би с друге стране Црној Гори могле завидити многе и многе државе, које уживају „благодати“ западне културе.

Име Николе I. забиљежиће каснија повјест Црне Горе златним писменима на страницама славе и јуначке своје агодовине. Чим је на Балкану умукло тутањ и пракање убојних топова и над њим анђео мира распростре своја крила, одмах је проишавио својим државничким умом и патриотичким срцем Кнез Никола схватио задаћу владара у доба мира, те сав свој труд и сав свој мар посветио томе, да уреди унутрашње одношаје своје земље. Сва мала средства, употребио је у најобилнијој мјери, да тај циљ постигне. Конвенцијом склопљеном с Ватиканом уредио је вјерске одношаје своје земље очував

догађа, доћи ће неко изненада. Чела је украда за човјека у ђавола тајну, како се праве воденице, и о овоме има нарочита легенда.

О многијем животињама не рекосмо ништа, да о њима засебно прозборимо коју; то су домаће животиње.

На првом су мјесту међу овима псето и коњ, који су вазда уз човјека, вазда га прате као прави пријатељи. Особито се цијени добар овчарски пас, који чува не само стадо од звијерца, него и кућу од непријатеља. У пређашње доба, кад у Црној Гори није било ни мало сигурности од сусједних Турака, који су често нападали ноћу, и пас је бивао главни стражар; често је он бивао учасник у бојевима, у којима је и гинуо бранећи своју кућу или свога госу. Разумљиво је сад, зашто је грехота убити пса, као год и човјека. Са мачком дружије евоји, она се већ не веже за човјека толико, она је у положају полудумаће, полудивље животиње; нико се не стара ни о њеној храни, ни њеној логи; она нема у кући нарочито мјесто, и она је осуђена да се скита испод крова и по околини.

Са јахачким коњем веже се судбина човјека. Има коњ сретан, а има несретан, пусник, т. ј. такви, с ког газда под сваки начин мора погинути, и коњ ће остати без јахача, пуси, откуд му је и име дошло. Постоји множина биљег, по којима се познаје коњ, какав је, како односно његове ваљаности, а тако и односно судбине човјека или различитих догађаја у његовом животу.

Тако, ако у коња има биљег дуж

ишак, поред великих противштина, католичким својим поданицима славенско божуслугје. Саградио је многе путове, устројио многе школе, организовао своју војску и набавио ново оружје; подигао је пољоделство а домаће је умјетно пјесништво, у којем сам запрема прво мјесто, на такав начин промакнуо, да је осигурао почасно мјесто не само у политичкој повјери своје домовине, већ и у литерарној историји цијелокупног јужног славенства.

Да пак све оно, што је створио и што још створити намјерава, трајно и неупоклебиво осигура, дао је својој земљи санкцијом грађанског закона чврст темељ развоја и напредка. Но Кнез Никола није се само тим задовољио. Давајући своје народу сталне законе, није посегав за туђим законодавствима и туђим кодексима и из њих најпросто исписати дао правне установе на их преседио у свој народ. Такве преоблаке у туђе одијело не пријају патристичаом срцу и народној души Кнеза Николе, који знаде, да и право и закони, ако хоће да успјешно дјелују, не смију бити туђи народњем осјећају и да морају одговарати народним потребама, народном значају и његовом правном освједочењу.

Да се је Кнез Никола хтио повести за примјерима непосредног свога сусједства, које прем чисто славенско, ипак се по туђем праву равна и влада, већ би се давно могао окружити круном првога законодавца своје земље. Одлучном ријечју самодржаца владара могао је он већ прије којег десетгодишња увести у својој земљи туђе право и туђе законе, да учини крај патријархалним одношајима. Но он та не хтједо учинити, већ хтједо своје народу дати закон, који ће бити испишан из душе народа, за којег је створен; такав закон одговара и садашњости и будућности, јер уређујући правне одношаје садашњости, никнув на пољу народњег освједочења, развијаће се и попуњивати према томе, како ће се већ та подлога народнога освједочења раширивати. И тако је Црна Гора, хвала њезиноме Кнезу, једна славенска земља, изузев Русију, у којој се грађански правни одношаји уређују на темељу народнога права. Чудан понеки појав, када се уважи, да су те двије државе апсолутистичке, док сви други Славени имаду народна заступства

горњег дијела главе и не прелази ни мало на доњу вилицу, он је опасан за свакога, ко га сретне, т. ј. за непријатеља; а ако се спушта на доњу вилицу, несретан је за госу; путаљ, бијелијех нога коњ, вриједи ћесу блага (500 гроша), ако му је само једна нога бијела; а ако су двије ноге бијеле, вриједи 2 ћесе, ако су три, онда три ћесе; а ако су све четири — не вриједи ништа; а најбоље је, кад му је бијела само задња лијева нога. Односно ваљаности пазе; ако му је тјеме међу ушима заопиљено, коњ је уопште добар и ватрен; што су му већма очи избуљене, у толико је бољи; што су му шире вилице, боље је де и боље се, наравно, најде, брже се угоји и снагу прикупи. У Васојевићима највише воле ђогата и дората; алата најмање воле; међу сто алата, само један може бити да ваља; вранац готово вазда има какву ману: или зазире, или се не да ковати, а ако се случајно потрефи добар, над вранца не може бити бољег коња*). Међу именима коња много је турскијех ријечи: ђогат (бијел), алат (рић), дорат (угасито црвен), чилаш (измијешана бијела и жута длака), кулаш (отворено жут), аимаду и своје: вранац, бјелаш, зекан, мрков, путаљ, ћетаљ, брњаш, гпијед, смеђ и др.

*) Виде ако плету гриву коњу — значи, да му је коса сретан у коња; упале очи — неваљао коњ; сувоњава глава — коњ ватрен, хитар; а то исто значи ако су му уши општрласте са кратком длаком; у противном случају љавиј је; не ваља коњ, који зашпиње задње ноге једну о другу, коси се; а има множине и других знакова.

и представништва а ипак су им закони ненародни.

Наша општа радост, којом се придружимо слави на Цетињу, још узвисује околност, што је на том радио и син нашега народа, Дубровчанин Богинић. Ми не пишемо овдје струковну оцјену новог црногорског законика, па с тога не можемо ни критиковати рад г. Богинића. Он је кроз више него десет година посветио сав свој труд томе дјелу, проучавао је све славенске а нарочито јужно-славенске народне правне обичаје и уредбе, а на темељу тих саставио закон, којему је Кнез дао своју санкцију, споменув у свом указу особитим признањем заслуге г. Богинића. То владалачко признање једном сину нашега народа све нас обухваћа радомљу, јер знамо, да је на оном споменику „аего regennius“, који је на Цетињу подигао прекјучер Кнез Никола, увајана на вјечну успомену и наша част.

ДОПИСИ.

ДАНИЛОВ ГРАД, 1 маја. — (Нове грађевине. — Путници. — Љетина. — Болест.) — Наш узвишени Владар, који се одликује својом милошћу и дневно-ноћним промислом о своме народу, кад се овуа повратио из Никшића, на концу марта ов. г., овђе је ноћио. И као што је знао, да ни ова нахија није прошле године готово ништа родила, па је потанко и питао глјаваре овдашње о томе и другијем незгодама народнијем.

И осим што је помогао новчано многу пуку сиромаш, помогао је цијелу нахију, не само за ову годину, но и за у вијекове, овим начином:

Овдашња варошица има велику пјачу, која до сад није била уређена, но су по њој били кршеви, долине и брјегови. Господар је одмах наредио да се та пјача поправља о државном трошку, да би се тим сиромаш помогла нишод на овој алој години. Радња се одмах почела са највећом живомљу, под управом олд. управитеља вароши г. кап. Петра Шушина. Не престаје пуцати мина, уз које пуцање сиромаш радећи на пјаци често кликује: „живио наш милостиви Господар“.

Кад се креће на пут пазе се на много што-шта: ако прије пође десном ногом, пут ће бити сретан; ако се чешће задњом ногом иза уха, промијениће газду, т. ј. или ће газда умријети, или ће коња продати другоме; ако изађе напоље, чам из куће крочи, знак је, да ће се брзо повратити и т. д. Исто Црногорци држе, да само Турци умију држати и научити коња.

Бавећи се онајвише сточарством, Црногорац се највише стара о стоци. Гдје су куће подигнуте на под, цијелу доњу сувоту заузима стока; ако ли је поземљуша, половину заузима стока, а у другој половини кућна чељад. У Пиви праве и за стоку куће, као год и за се, те се из далека лако можете преварити, мислећи од стаја да су куће. Црногорац је радији сам гладовати, но држати стоку гладну. Чобанин цио дан живи о комаду суха хљеба и исто тако сухог спра, а бира љепша мјеста, гдје би нашао љепшу папу за своје стадо. Чобанин познаје своју овцу или козу, и свака има своје нарочито име, па макар колико да их је, понекад до 300 и више. У таквом случају не знаш, чему ћеш се више чудити: памћењу или моћи посматрања.

Споменућу неколико таквијех имена, да имамо појам, како се та имена дају, по каквијем знацима: 1) баљуша, у које је црна глава са бијелијем биљегом дуж турина; 2) калуша, очи сијере, а око очију црно; 3) сујка, очи црни око очију црни обоци; 4) лабаста, на глави вуна дужа и обилатија; 5) баца — глава бијела и са кратком длаком; 6) макоња —

Тако исто наредио је Господар, да се скупе овдашњи главари и ријеше, куда би било најљепше и најкорисније по цијелу нахију, да се начини возник до у ближњу планину Прекорницу, којим би возником могло ићи саони. Ова је планина богата разном дебелим гором која би се онда могла извозити на ријеку Зету а овом до у Суж, Подгорицу и Скадарско Блато, а из Блата већ знамо у која би мјеста могла ова гора долазити.

Пошто су се главари скупили по наредби; они су по своме мишљењу и одредили правац тога возника, те су своје мишљење и саопштили Господару на Цетиње. По томе је Господар, ради боље сигурности, изводио изаслати с Цетиња управитеља министарства грађевине г. Филипа Петровића, који је дошао на лице мјеста, те и он исту главарску линију потврдио и наредио те се иста одмах побилежила. По томе је пошао опет на Цетиње, гдје ће о томе Господару предати извјештај, који ће по прилици одобрен бити, пошто је свакоме овдашњем повозном одредба линије тога возника; те ће се седи ова радња почети о државном трошку и принијети велику корист ове године сиромаша да што зараде, а у будуће свагда и свакоме овдашњем. Живио наш милостиви Господар!

27 априла на 8 ура из јутра, прије нас с Цетиња преко Подгорице гђца Софија Петровна Мертваго, начелница вишег дјевојачког завода Маријинског на Цетињу. С њоме бјеше гђца Рајса Ивановића. По кратком одмору, продужише пут за Никшић; а прво ће наћи на ман. Острог, где ће се поклонити св. Василију.

Благородна г. начелница у свом повратку с друштвом, опет нам срећно и весело прије овђе јучер по подне. Иако је тај цијели дан путовала, те и негоднијем путем низ Планиницу, као што бјеше и вријеме тешко, хладан вјетар са кишом а већ спозно, иако продужи пут за Подгорицу. И све речено тешкоће не могамо јој спријечити пута да не посјети овдашњу школу, где је за пола сахата стајала, прегледајући ручне радње ђачке, као и питајући неке по за нешто, са највећом пажњом. При поздраву изговорила је да моли Бога, да подари добро здравље младој Црногорчади, као и добар успјех у њиховој радњи, које им она жели и од Бога проси. А и ми Бога молимо, да је свуда и свагда добра ерећа прати; и још кажемо: живјеле овакве трудбенице, љубитељке и доброжелатељке сваког доброг напретка у своме православноме роду.

Што се тиче љетине, колико је народ био оскудан са хљебом, те онда поготову у свему незгодан, иако је до сад добро узорано и посијано. За напредак сјетве само имамо молити Творца, да нам је продужи у оваквом добром напретку; на онда и ако бисмо били гладни са хљебом, били бисмо сити са добром надеждом.

Болести, потрагуша налази се доста, за које се може мислити да су највише добивене пријеком, великом и честом промјеном времена. Често смо пута имали

овога прољећа: данас са свијем топат дан, а сјутра са свијем хладан. Међу ђецом највише влада кашаљ кукуриковац, од кога по неко нејаче и не скапула.

Јован Лаушевић учитељ.

НИКШИЋ, 2 маја. — Још прошле године обећао сам био својим ученицима, причајући им о Острогу, да ћу их згодном приликом повести к њему да га виде. И, на то сам се одважио тек 28. промјога, уочи дана „престављења св. Василија“. При растанку с њима пред ускреним празницима наредио сам им био да се за тај пут добро спреме, искључивши неколицину, који бјеху понајмањи и слабији. У четвртак зором кренула су весела ђечка са мном на пут. Путовали смо са свим лагано, пажљиво посматрајући околину, коју пролажамо. Задовољство дјечије бјеше у првој мјери, а кад стигосмо у Острог (на 1 час по подне) оно бјеше на свом врхунцу. Очигледност је попунила многе празнице причања. — Са мном је одило 40 ученика из сва 4 разреда. Г. г. јеромонах Петровић, настојатељ манастира и поп Јован Дамјановић, учитељ тамошње школе лијепо су дочекали мале госте, које смо распоредили у једној кући.

Прије нас дошле су биле под Острог госпођица Софија Петровна управитељница цетињског института и гђца Рајса Ивановића, с којима сам имао част одмах познати се. За њихов долазак унапријед је јављено с Цетиња г. настојатељу, који је све могуће учинио да би ове миле госте из даљне и братске Русије што љепше дочекали могао.

Нећу да говорим о врло пријатним утисцима које су ове госпођице својом деликатношћу и интелигентношћу на ме учиниле; нећу да хвалим и узносим њихову љубавност, којом примамљиваху наше женскиње које манастиру бјеху дошле и с којима се оне весело поздрављаху и чешће разговараху. Мене, као учитеља, друго нешто много више интересовало је и — од њихове стране — пријатно дивило. С највећом пажњом и интересом, оне су васпитачки посматрале ученике и сваки покрет њихов у скупу и понаособ, љубопитљиво испитујући све околности и појединости ђачког живота, милујући ученике и с њима разговарајући се тако љубко, како то може само добар васпитач или родитељ са својом дјечицом. Овом приликом г-ђца управитељка извољела је милостиво свакога ученика новчано обдарити, на чему смо јој и ја и ученици срдечно захвалили, што и на овом мјесту не можемо прећутати.

Уочи дана „престављења“ била је „вечерња“ у доњем манастиру. Народа је било највише из Никшића — грађана. Вријеме је било доста благо а вече пријатно. Госпођицама је било повољно те су ученици пјевали по вечери разне пјесме народне, на што оне изјављиваху своје особито задовољство. И грађани никшићки увеселявали су госте пјесмама и веселим

до некога доба ноћи. Сјутра дан у 5 часа у јутру кренули смо сви пут горњег манастира на летурђију. Госпођице су такође пјенице одиле а за њима ученици и остали народ. По свршеној литурђији приступило се је свецу а за тим је гостољубиви понах Христифор замолио госпођице да посјете његову ћелију, у којој их је лијепо почастіо а тако и све нас остале, као и ученике. Послије подужег одмора овђе, кренемо заједно сви доњем манастиру.

Госпођице нијесу биле намјерне ићи даље од Острога, због кратког времена, које имаху на расположењу. Због тога сам био слободан молити их, да би и Никшић удостојиле својом — па ма и за часак — посјетом, на што се оне и одазваше. По обједу одмах кренемо пут Никшића. Никшић, који су под Острог дошли били, весело праћаху своје госте и сваки се је обрадовао тим. Кад смо у Никшић дошли, госпођицама је мило било одмах — без почивања — разгледати нас Никшић, што су и учиниле. Гледали су школу, болницу и прошле су све главније улице старог и новог града. Пред саму вечер отпочину у г. Јова Годијанина трг, а нашег одличног грађанина, који је зарада госпођицама радо понудио своје гостопримство, а које оне с благодарношћу примине послје другог утисака да не би биле на досади, јер мишљаху сјутра дан зором кренути пут Цетиња. Г. Јово их је дочекао срдечно и чинио је све могуће да би их задовољио. Сјутра дан су госпођице кренуле изјављујући своју радост што су Никшић видјеле. Гостољубиви домаћин их је испратио а оне су му уз „сбогом“ изјавиле своју топлу захвалу.

Ученици су дошли здрави и весели из под Острога и једва чекају да им се опет оваква згодна прилика укаже — за путовање, које ће у њиховој души дубоко утисак оставити.

Учитељ.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 6 маја.

(Из Двора.) Њихова Височанства, Њих. Сејетлост, Њаз Нашљедник, Њаз Мирко и Њагиња Зорка, кренули су у недјељу, 1 маја, преко Подгорице у Бјелопавлиће. Са Њих. Височанствима пошли су још: Ц. руски министар Г. К. М. Аргирануло, министар иностр. дјела Г. Станко Радоњић, Г. пуковник Н. Р. Овсјанин и капотан перјанички Г. Марко Петровић.

Њихова Височанства пошли су под Острог, а по прилици и до Никшића.

(Благодарење.) Јучер, у петак 6 маја, био на рођен-дан Његовог Импер. Височанства Нашљедника-Цесаре-

вића Николаја Александровића, било је свечано благодарење у богомољи овдашњег вишег дјевојачког Завода блаженопоч. Царице Марије.

(Путници.) Како која година, све је више странаца која долазе да виде Црну Гору, или бар Цетиње до Ријеке или до „Прилипа-белведара“, на погледу Скадарског Блата. То нијесу обично они „путници намјерници“ те не знају, гдје ће се намјерити на одмор, гдје ли на објед или вечеру, но су то највише они те „полазе по свијету, као пчела по цвијету“, желећи видјети свијета кога још није-су видјели. Тек се такви путници почну појављивати, Цетињани могу знати да је прољеће грануло; ни ластавице нијесу поузданији вјесници добу топле ведрајне и цвијећа.

Прави почетак путничког доба бјеше ове године за нас — Велики петак. Тога дана падосмо на Цетиње око шездесет странаца путника, највише из Беча, међу њима и неколико згодних Бечкиња. Тај поход удесно је бечки путнички клуб (Touristen-Club). Како се за времена дознало кад ће доћи и колико ће их бити, могло се све спремити за дочек. Вечера је свијем била припређена у вел. локанди. Стигли су по подне око 4 часа. Читав низ кароца — удружио се Котор са Цетињем да их састави —, на ипак су многи морали на коње, а неки на истину, и ијенице. По пријави беч. и кр. аустро-угарског министра, Г. пук. Милинковића извољело је Његово Височанство, као изасланике цијелога друштва, примити ову господу: Барона Векбекера, у мир. фелдмаршалајт-нанта, графа Леона Киенбурга, беч. среског капетана, витеза Флох-Рајереберга, беч. финанси. савјетника, и предсједника клуба, Силберхубера. — У знак свога задовољства са дочеком скупили су путници међу собом 80 фор. а. вр. на сиромаше цетињске. Ти новци су предати одбору за сиромаше, који је тај прилог подијелио међу 16 сиромашних породица цетињских, свакој по 5 фор.

Бечки гости само су преноћили на Цетињу, па су се сјутра-дан у јутро, у 6 часова, винули у Котор.

— На неких осам дана прије тога, био је на Цетињу граф Кун (ије рођак хрватског бана, но је ердељска породица) са графињом. Граф

црно на носу; 7) кривобаља — црна бијељег с једне стране снушти-ла се на вилицу, а с друге није; у црне овце бијела; 8) чуља — са малијем ушима; 9) гаруша — црна сва глава и уши; 10) зрња — по бијелој глави посуте црне пјеге, као пасуљ; 11) медака — око очију кафајасто; 12) плавоока — то исто, само боје овце жута; 13) гаља — цијела црна; 14) елекоша — црно по плећима; 15) дугорена — реп готово до земље; 16) футогуза — црно на задњем дијелу леђа, близу рена; 17) чипа — мало више; 18) чизмопога — ноге црне; — 19) рогуша — с роговима, што је врло ријетко, у стотину једна; 20) рањка — која се објавила међу Никољдан — Савин-даном (између 6 дек. и 14 јануара); 21) равноглава или дугоглава — с кратком или дугом главом; 22) штирка — која се није објавила и т. д.

Једном Њаз пролазећи преко Загарча, виђе на путу ђетића, заинтереси-ра се њиме и послје питања, оклен је и чији је, упитаће га, има ли сва-ца и кози. — „Имам“, одговори ђетић. — А колико? — настави рас-питивати Њаз. „Чекај, казаћу ти; ево које су“ — и поче рећетати све овце и козе поименице.

Ријетко који велики празник про-ђе, а да се гизда не сјети своје стоке и да што не учини и за њу: на Бо-жик потицају бадњак и старајући се, да повисе и излети искара, међу остали-јем изјављују жељу, да се повисе умијена стоке; нарочито доуштају дјевојци да посједу на бадњаку, да

се код сваке врсте стоке рађају више женске, да се више стока множи; на пову годину у стају носе расилице, а колико дана светкују и уздржавају се од неких послова једино, да стока буде напреднија; полазак са стоком на планину и повратак отуд чини епо-ху и годишњем животу породице.

Свиње држе највише, гдје је мало или нема никако близу планина, повај-више у Љепанској нахији.

И сад још држе, да некако није пристојно за човјека држати магаре, од старина их у Црној Гори држе Бјелошци близу Цетиња, те их често по мало за то исмијавају; пеујући кога зову га бјелонско магаре. Мазге држати неколико је пристојније, и повеће добре мазге врло су скупе.

Од домаћих птица једино ко-кошке држе и то по мало; патке држе само на Ријеци. У Кућима држе да је бијели кокот несретан за кућу.

По плећи брављој може се гата-ти, што се има у будућности догоди-ти; како се то чини, рећи ћемо на другом мјесту. Исто се тако може га-тати и по кокошињој кобилици, или управ грудној коси.

Да се кољу овце има одређено вријеме, а на имз никако прије Бур-ђева-дне; кољу пак савршено равно-душно, јер то почињу практиковати из ђетинства. Жена не смије клати, и тек у крајњем случају њој је то до-пуштено, ако је то потребно, а нема никог од мушких, на ни дјеце дома.

(Наставиће се.)

С Н О В И.

Приповијетка Емила Золе.

(Наставак.)

II.

Бомон чине двије вароши, сасвим растављене једне од друге и сасвим различне једне од друге: Бомон црковина, на вису, гдје је саборна црква, грађевина из дванаестог вијека и вла-дичин двор саграђен тек у седамнаестом вијеку, — та горња варош има једва хиљаду душа, што се збило по уским улицама; и Бомон, доња варош, по дну бријега, украј рјечнице Њињела, некад мало заграђе, а данас варош од десет хиљада становника, са пространим трговима и лијепом среском ку-ћом, по новоме слогу. Што се то за-грађе ранирило и обогатило томе су узрок фабрике финога платна и читака. Горња и доња варош пемају међу со-бом готово ништа заједничкога осим опћинске и грађанске управе. Иако није удаљена од Париза више од три-десет миља, те се стиже у два часа жељезницом, горњи Бомон живи у за-бити, као да је још ограђен својим старинским буд-незизма, од којих не остаде до троја врата. Народ се ту сталожно, те живе као што су му и стари живјели, управ наставља ста-рински начин живљења с кољена на кољено, кроза пет стотина година.

Древна црква објашњује то стање, јер она је све око себе породила и она храна све. Она је ту мати и вла-дарка, силна међу гомилицама ониски-

јех кућа — које се збише под њена камена крила, као пилад под квочку. Ње ради и по њеној милости ту се живи; ко што израђује, или ко чим претргује, то се све иде на то да се она и њено свештенство храни и оди-јева; што је преостало од старијих грађана то је пошљедње патражије од мноштва које је некада ту живовало. Црква се налази у сред срједије горње вароши, те се к њој стјечу све улице и цијело мјесто дине љенијем дахом. С тога у горњем Бомону влада дух и укоченост религиозна мипулијех време-на, у оградџи старијих бедема, те се поврх свега разлијева дах мира и вјере.

Кућа Хиберова, у којој ће посад Анђелија живјети, бјеше најближа цр-кви, бјеше — као што рекосмо још с почетка — прилијепљена уз њезин труп. По свој прилици још у старо доба биће какав парох овластито једног Хиберга, може бити баш најпрвога од те лозе везилаца, да сагради свој стип међу црквеним каменним подупорницама; а то с тога, ваљда, да се удобри томе лиферанту олтара. С јужне стране, ве-лика зграда црквена засјеђиваше уску башту; најприје заоблене побочне ча-совне (капеле), па онда узвишено кубе, кров и стрехе оловом покривене. Никад зрачак сунчани не доприје у ту башти-цу, гдје јеса мо бујно растао бршљан и шминшр. А тај густи хлад, црквени и ако ћете гробни хлад, бјеше ипак у годан. У тој зеленкастој полу-сјеници у тихој свјежини, разлијегао се глас звона, што је слазио са двију кула. Цијела кућа Хиберова, прилијепљена је уза старо тесано камење, управ

Кун имао је част бити примљен од Његовог Височанства. Графини бјеше врло жао што је Кнегиња, због слабоности, није могла примити. Графини Кун је, родом од владалачке лозе ердељске, од оних Кеминија који су, још у почетку прошлога вијека, владали у Ердељу.

(Руски дарови.) Ми смо јавили о примљенијем 25 рубаља од Ј. П. Михаљцевој у помоћ нашим пострадалим од неродице. Од исте добила смо поново још 25 рубаља на исту циљ. Цео овај прилог ми смо послали у Подгорицу учитељу г. Бају Брацановићу с молбом, да га подијели по могућству што пјелисходније. То је он учинио и већ смо примили од њега рачун о свима појединостима и исти упутили г. Ђици Михаљцевој у Русији.

На овом мјесту саопштавамо само извод из тога рачуна, који се састоји у овом: Подијељено је 50 форинти и 14 новч. на 30 људи, а на име: 13 Подгоричана, 6 Пинера, 3 Братоножића и понаједнога од Пјешиваца, Затријебчана, Куча, Херцеговаца, Бјелопавлића, Загарчана, Ђешњана и једној Мухамеданци. Све је издато у новцу од 1 до 3 форина, а једноме 5 фор.

За најсветију дужност нашу смамтрамо и овом приликом изјавити на овом мјесту нашу најтоплију благодарност добротворитељи Јелисавети II. Михаљцевој и послати јој наш топли братски поздрав из ових, њој познатих горних крша; а тако исто и изрећи: „лијепо хвала“.

Г. Брацановићу, који се потрудио и побринуо те се испунила воља приложнице и задовољило се, у колико се могло, толиким гладницима, на његовом труду такођер захваљујемо.

(Емил Зола и „Глас Црногора“). — Прије но што смо се упустили у пријевод „Снова“, обратили смо се к славном прваку реализма, натуралиста или вериста у модерној књижевности свјетској, молећи га да нас овласти да преведемо његов најновији роман „Le Rêve“ на српски језик, за „Глас Црногора“. — И ако Црна Гора, тако му писасмо, нема с Француском уговора о заштити умне својине, ипак нијесмо вољни користити се тим случајем. А како приходи нашег листа не допуштају да му понудимо онолики

откуп колико вриједи једно дјело те излази под именом Емила Зола, молимо га да нам подијели жељено овлашћење бесплатно.

Увјерени, да нам се молба неће одбити, почесмо с пријеводом тек је наше писмо кренуло. И занета, прошле недјеље стиге нам из Париза ово писмо:

Paris, 26 avril 1888

Monsieur,

Je vous autorise volontiers à traduire et à publier en langue serbe mon roman *le Rêve*. Je vous demande simplement de m'envoyer un exemplaire de votre traduction, dans le cas où elle paraîtrait en librairie.

Bien à vous

Emile Zola.

(Господине,

Ја вас овлашћујем с драге воље да преведете и објавите на српском језику мој роман *le Rêve*. Ја не захтијевам од вас ништа више но да ми пошаљете један примјерак вашег пријевода, ако буде изашао у књизи.

Ваш

Емил Зола.)

Књижевност.

ОМЛАДИНА, часопис за науку, књижевност и друштвени живот. Издаје Уједињена Омладина. Излази два пута мјесечно. Год. II. 15 априла 1888. Бр. 7. Уређује и одговара: С. Кукић. У Биограду. Штампарија задруге штампарских радника. 1888.

Садржај: Данашњи положај Србије и Српство. — Шта ће нова наука? популарно изио Ј. М. — Постапак породице приватне својине и државе, од Фр. Енгелса. — Прогрес у природи, од Л. Вихнера. — У мјесту рођења, од И. А. Гончарова. — Библиографија. — Радња пододбора. — Уз овај број има 6 ти табак додатка: „Србија на Истоку“ од Св. Марковића.

БРАНИЧ, часопис за правне и државне науке. Власник: Удружење јавних правозаступника у Србији. Одговорни уредник: Ђорђе А. Ненадовић, јавни правозаступник. Бр. 9. Година II. Биоград. Штампарија Задруге штампарских радника (Добрачина улица бр. 18). 1888.

Садржај: Обавеза предузимача жељезничког саобраћаја за накнаду штете учињене смрћу или тјелесном повредом, по закону од 21 априла 1885. Написао Алекса Радловић комесар жељезничке полиције. — О трговачким пословима. II. О

пословима који се сматрају за трговачке према лицу које их предузима. Пише Ђорђе Ж. Ђорђевић, проф. трговачких права на вел. школи. (Свршетак). — Развиће мишљења о уграђивости. Од дра Дибичеона, превео са француског Др. М. В. Васић. — Јарантис уговори у међународном праву. (Des traités de garantie en droit international, par M. Milovanowitch.) Приказ Миленка М. Жујовића. — Из суднице: XI. О праву престављања синовца према стричевима у питању о диоби ђедовине. Одлука онште сједнице касац. суда. Саопштио М. Дамјановић. — Биљешке: Из црногорске суднице. — Вјесник: Народна скупштина. Министар правде. — Прилог Браничу: Вучена мјеница са нарочитим погледом на одредбе нашег трговачког законика. Израдили Ђ. В. Несторовић и С. Пешић. (Свршетак.)

СТАРИНАР српског археолошког друштва. Година V. Број 1. У Биограду. Краљевско-српска државна штампарија 1888.

Садржај: 1. Неки стари градови и њихове околине у краљевини Србији. V. Кожеш. VI. Равни. Од Јов. Мипковића. 2. Манастир Витовница. Од Мих. Ст. Ризнића. 3. Старице ризнице цетињске. Од Марка Драговића. 4. Двије римске описке с натписом. Од М. Валтровића. 5. Грбови босанског или српског постанка у Корчули Од В. В. Вукасовића. 6. Српске црквене старине. V. Колут с именом краља Вукашина. Од М. Валтровића. 7. Старице остаци у ерезу звишком. Од М. Ст. Ризнића. 8. Разне вијести. Од М. В.

ХРИШЋАНСКИ ВЈЕСНИК. Часопис духовни за хришћанску поуку и црквену књижевност. Издавалац и одговорни уредник: Алекса Илић протојереј и председник конзисторије биоградске у пензији. IV. свеска. Април. Година X. У Биограду. Штампарија Ј. Ј. Медведић и Ђ. Кимпановић. (Обиљеви вијенац, бр. 1. 1888.

Садржај: 1. Христос васкресе. — 2. Пронагада. — 3. Јеванђеље и философија. — 4. Православно учење о цркви — 5. О Назаретству. — 6. Пријатељска писма. — 7. Са сабора архијерејског. — 8. Исповијест. — 9. Ко је убица православа у Срба? — 10. Канелани протојерејски. — 11. Слово на ускрс. — 12. Црквене вијести. — 13. О удружењу свенитичком. — 14. Духовни концерт у Биограду. — 15. Спор међу цариградским патријархом и цртом. — 16. Биљешке. — 17. Гласник.

ТЕЖАК, илустровани орган српског пољопривредног друштва. Власник и издавалац: Српско пољопривредно друштво. Одговорни уредник: Милутин М. Савић члан управног одбора и секретар министарства народне привреде. Година 19-та. Број 7. 1 априла 1888. Излази мјесечно дванут 1 и 15 сваког мјесеца. Биоград. Штампарија у краљевско-српској државној штампарији. 1888.

Садржај: Мин. нар. привреде. Проект

закона о уређењу угледних привреда на монастирским имањима. — Анта Алексић. Вода и поплава. — К. Црногорац. Дуван (наставак). — Димитрије Буричић. Паприка. — М. Петровић. Како се познаје креч у земљи. — Биљешке: Шта треба радити кад лоза прине. Како треба поступати да се земља не изгуби под дјетином. Да се мрави не пењу на дрво. Креч као средство против трулежа кромпира. Кад треба мустити. — Подаци. О пољопривреди у ерезу моравском. — Гласник. Организација и рад одбора за изложбу. † Планшон. — Дописи. Неговин Мих. Ризнића. Валаково Ст. Гојковића. — Записници. Сједница управног одбора. — Пажња. Сјетимо се пострадалих од поплаве.

ИЗВЈЕСТИЈА С.-Петербуршког славјанског благотворитељног общества. № 2 Февраль. 1888.

Оглављење: I. Дјивствја С.-Петербуршког Славјанског Благотворитељног Общества. 1) Извлечење из протоколовъ засѣданій Совѣта С.-Петербуршког Славјанског Благотворитељног Общества. II. Славјанское обозрѣніе: 1) Писма о Словѣнахъ — 2) Рѣчь члена австрійскаго парламента Думрейхера о среднемъ сословіи. — 3) Русско-македонская торговля II. Драганова. — 4) Периодическая печать въ Сербіи по отношенію къ Сербству. — 5) О положеніи православныхъ въ Босніи. — 6) Что думаютъ у Хорватовъ о славянскомъ богослуженіи. Андрова. — 7) О современномъ положеніи Болгаріи и ея отношеній къ Россіи. (По отзывамъ П. Каравелова и его друзей). — 8) Писма о Хорватіи и Славоніи. Милана Богданова. — 9) Этнографическій очеркъ славянскіхъ Македоніи П. Д. Драганова. — 10) Венеціанскіе Словѣнцы. — 11) Славянскіе мечты о славянской Австріи. П. аго. — 12) Русскій языкъ, русская литература и воспоминанія о Русскихъ у Мадьяр. П. аго. — 13) Любопытный отзывъ католическаго духовнаго словѣнскаго журнала о Славянствѣ. — 14) Маіоръ Аѳанасій Узуновъ и Алимпій Пановъ. — 15) Изъ Загребѣ. — III. Славянскія библиографическія извѣстія: 1) Забѣлка о новыхъ славянскихъ кнѣгахъ А. Степановича. — 2) Обзоръ иностранныхъ периодическихъ изданій П. Занкова. — 3) Объявленія.

КНИЖКИ иллюстрированнаго журнала Русскій паломникъ на 1888 годъ. Книжка II. С.-Петербургъ. Типографія П. П. Соикина, Вознесенскій проспектъ, № 47. Мала 8-я. Стр. 172.

Содержаніе: Путеводитель по Святой Землѣ. — Апанія-Есееянинъ или осада Іерусалима (историческая повѣсть). Часть II. и послѣдняя.

стоиљена с њим, живећи као да се рече његовом крви, дрхтала би од гласног потреса. Она би осјећала и најмањи шум који би допирао из цркве; брујање оргуља, гласови пјевача, па чак и загушени уздаси богомољаца, пуњаху сваку сувоту у кући, љубушкају чељад некијем светијем дахом који је долазио из певидињех предјела; понекад се чак призирило да кроз зидове, размажене светињом, продире дим од тамјана.

Анђелија је ту расла пет година, далеко од свијета, затворена као у каковом манастиру. Излазила би само недјељом и то у седам часова из јутра, на малу летурђију, јер газдарица бјеше змолзила допуст да је не шље у школу, бојећи се да се не поквари узрђаве другарице. Тако дакле та старинска кућа у закљоници и баштици с иртим миром, замијени цео свијет малој пахоткињи. Ноћивала је под кровом у једној собици престо обиљеженој. Јутром би сашла у кухињу на ручак, а затијем би се попела у радионицу, на првом кагу. Те двије сувоте и уза њих камене стенице на завој, сачувале су се кроза вијекове, с нараштаја једнога на други, опаке како бјеху од искона; у тијем часним старудијама, мала је једино и живјела, јер не улазише никад у ложницу Хибертову, нити би се устављала у гостињској соби при дну и кад би морала проћи кроза њу. Те двије собе бјеху као помлађење, због покујства по новом начину смјештена у њих. У гостињској, вранице по врх стјепа бјеху од креде начињене; на строупу, паоколо бјеше неписан вијенац од помова лишћа, а у

средини грм ружа; дувари бјеху покривени пишаром артијом, огњиште бјеше од бијелог мрамора, намјештај од махагонског дрва, сто, почиваљка и четир велике наслоњаче покривене утрехтском кадифом — све како се обичавало у доба Наполеона I. У ријетко је мала свртала у ту собу, а то кад би требало да промијени моестре, бива да објеси на прозору какову златоткану крпу. Тада би гледнула изван и угледала увијек исте ствари и пролазнице: улицу што изводи пред врата св. Агнеше: какву богомољку како турки прквена врата, а она се за њом без лупе затворе; дућан златарев и воштарија што се сучељаваху, са изложбом на ћепенцима св. путијера и дебелѣјех свијећа, као да вазда бјеху правне. Сва горња варош са својим главним жилама, с улицама: Маглоар, Забискупјом, Великом и Златарском, са манастирским тргом гдје стршаху оне двије звонаре, све то скупа као да дријемаше у свечаној тишини и у блиједој свјетлости као да се нагињаше к пустој калдрми.

Госпођа Хибертина бјеше узела на се да доврши васпитање Анђелино. Она се држи оне старинске да нека женска зна доста ако умје, колико се може, правилно писати и рачунати. Али, да би и то унијела у главу Анђелији, требаше јој доста мукe, јер је при предавању мала радије гледала кроза прозоре, и ако немане шта вјѣти, него ли слушала учитељку. У накладу читаше баш радо. У правопису мало се користила; поред свега зборника класичнијих писаца, којег јој Хибертина даваше на углед, Анђелија не

успје никако да напише по једну страницу без крупнијих грѣшака. Рукописе јој бјеше лијеп и ако неправилан; слова чврсто положена и извијена; чисто налик писању некадашњих властелинака. Што се тиче осталијех наука, земљописа, повјести, рачунања, о то и не запе. А и чему све то? То јој баше бити бескорисно. Доцније, кад јој се ред бјеше првом причестити, у жељетини побожности, научи на изузет од ријечи до ријечи сав мали катихисе, да се свако чудно снази њеног памћења.

Прве године, поред све њихове добре воље, муж и жена бијаху више од једном изгубили надање да ће је поправити. Но многоче могло се истина унапријед судити да ће Анђелија постати добра везиља, али би је често обузела неодољива лијеност и зле мане и то обично послѣје дана кад би вриједно радила. Од једном би клонула, постала би похлепљива те крапа шећер; ако би ју карали, слушала би ћутећи, првена у лицу и с обореним очима, док од једном плани и удари да рђаво одговара. Понекад кад би ишли да је срамоте, њу ухвати по-мама те претј-раним поносом укрути се, бијући ногама и мапући рукама, готова да буца око себе и да уједа. Муж и жена преплашени уступали би испред малог звијерета, поминљајући да је сотона обладао њом. Ко бјеше то дијете и откуд долазаше? Не доходе ли находи од злочина и од порока? У два маха бијаху наумили да је тресе врата, да је предаду онет власти, кајући се горко што је бјеху примили у кућу; али након тога бјеснила мала брзина у плач, вадај се по поду, по-

казујући силне знаке прећераног кајања и силну жељу да испашта свој грѣх, те ред бијаше опростити јој.

Мало по мало Хибертина узевла власт нада њом. Та жена снажније и благе нарави, разумна и добре душе, увијек једнаке ћуди, бијаше спретна да васпита тако дијете. Хибертина је учаше послуху и дужности, стављајући те врлине на суиор страсти и охолости. Слушати старије, то је значило живјети, по њеном мишљењу. Треба слушати Бога, родитеље, старјешине, па све на ниже, љествицом послуха, јер без тога се млади живот разврати и брао поквари. С тога послѣје бјеснила Анђелија, да би је привикла полизности, наредила би јој, као за покор, да измешари, па пр. да пере и свијетла посуће и да риба под. И жена би надгледала до краја ту работу, а мала погнута на поду, шкргутала би зубима с почетка, пак се и умирп. Супруге је такођер препалада жестина страсти у тога дјетета и занос којом баше миловати. Више пута затеклоше је гдје сама себи љуби руке. Понекад се заносаше за иконицама; бјеше скупила читави зборник Христовијех сличина. Једном је нађоше плачну и преснијељову, насловила главу на сто а прилијепила уста к иконици. Кад јој жена узевла иконе, разгорушад се више по икада, као да јој коју одираще. По тада Хибертина држаше је строго, не допуштајући да се заноси, уморујући је работом чим би оназила да Анђелини очи пламте и да јој се образи црвене.

(Наставиће се.)

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ПРОМЕТ ДОМАЊИХ ПРОИЗВОДА У ЦРНОЈ ГОРИ.

Никшић, 20 априла 1888.

На данашњем пазару биле су разноразне трговинске цијене ове:

Волови, еума 150 кило по 50—60 ф. — Руметин, кило по 9 н. — Руметиново брашно, кило по 10 н. — Пшеница, кило по 10 н. — Рак, кило по 8 н. — Јечам, кило по 9 н. — Кртола, кило по 4 н. — Кунус, кило по 5 н. — Восак, кило по ф. 1 и 20 н. — Дуван у листовима, кило по ф. 1 и 20 н. — Дуван дограм, кило по ф. 1 и 30 н. — Лук сад црни, кило по 20 н.

На данашњем пазару 27 априла биле су разноразне трговинске цијене ове:

Волови, еума од по 150 кило по 50—60 ф. — Руметин, кило по 9 н. — Руметиново брашно, кило по 9 н. — Пшеница, кило по 10 н. — Рак кило по 9 н. — Јечам, кило по 9 н. — Кртола, кило по 4 н. — Кунус, кило по 5 н. — Восак, кило по ф. 1 и 20 н. — Дуван у листовима, кило по ф. 1 и 30 н. — Дуван дограм, кило по ф. 1 и 30 н. — Лук сад црни,

Црногорско Поморство.

Оцињ, 18 априла. — Ове недеље имали смо за прва четири дана вјетрове умјерене од II. и III. квад. са кишом и море узбуркано, а пошљедња три дана вјетрове од IV. квад. и море мирно.

Барометар 75.9.

Доједрише и одједрише:

Траб. при. „Уда Верди“, тон. 26, кап. Омер Јусуф, из Бара, крцат.

Шкуна при. „Сехини Бахер“, тон. 81, кап. Таир Шурда, из Медове, за Малту, крцат.

Траб. при. „Две Фратели“, тон. 39, кап. Фазли Гучи, из Трета, за Св. Николу, крцат.

Траб. при. „Тре Фратели“, тон. 34, кап. С. Мустафа, из Трета, крцат, за Св. Николу.

Траб. тур. „Махмудије“, тон. 32, кап. С. Мустафа, из Мзетака, крцат, за Обот.

Траб. тур. „Мурадије“, тон. 41, кап. Ф. Мехмед, из Обота, за Трет, крцат.

Траб. тур. „Глорија“, тон. 38, кап. Ф. Мехмед, из Обота, крцат, за Трет.

Траб. при. „Хаирлије“, тон. 33, кап. Ф. Сулејман, крцат, из Обота, за Бар.

Траб. при. „Каролина“, тон. 15, кап. Мехмед Али, крцат, за Медову.

Пароб. аус. уг. „Фијуме“, тон. 420, кап. Ђ. Косовић, из Медове, и пошто искрца неколико путника и трговине отпутова за Бар.

Пар. аус. уг. „Тритоне“, тон. 506, кап. Ђ. Вилдауер, из Бара, и пошто искрца и укрца неколико путника и трговине продужи своју пловидбу за Медову.

Св. Никола, 22 априла. — Ове недеље за прва два дана имали смо тихе и средње вјетрове од II. кв., море узбуњено, небо облачно и гдје-год киша, па иза тога такођер средње вјетрове од I. и IV. квад. мирно море а небо гдје-год ведро а гдје-год облачно.

На улазак Бојане има највише дубине 4¼ ноге млетачке.

Барометар држаше се између 76.7.

Доједрише:

Траб. при. „Бела Роза“, тон. 15, кап. Махмуд Сулејман, из Скадра, празан.

Траб. при. „Хаирлије“, тон. 16, кап. Асан Муја, из Медове, празан.

Траб. тур. „Хулузије“, тон. 43, кап. М. С. Јахоја, из Медове, крцат.

Траб. тур. „Дулицњота“, тон. 35, кап. Сулејман Каши, из Медове, крцат.

Траб. аус. уг. „Сан Николо II“, тон. 31, кап. Ф. Вуков, из Медове, крцат.

Траб. тур. „Уда Верди“, тон. 20, кап. Бећир Али, из Скадра, празан.

Траб. при. „Машала“, тон. 20, кап. Јакуп. Идриз, из Скадра, празан.

Траб. при. „Провиденца“, тон. 10, кап. Усеин Исмаил, из Скадра, празан.

Траб. при. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. Сулејман Адем, из Медове, крцат.

Одједрише:

Траб. при. „Бела Роза“, тон. 15, кап. М. Сулејман, за Медову, крцат.

Траб. при. „Хаирлије“, тон. 16, кап. А. Муја, за Кро, празан.

Траб. тур. „Хулузије“, тон. 43, кап. М. С. Јахоја, за Скадар, крцат.

Траб. при. „Дулицњота“, тон. 35, кап. С. Каши, за Скадар, крцат.

Траб. аус. уг. „Сан Николо II“, тон. 31, кап. Ф. Вуков, за Скадар, крцат.

Траб. тур. „Уда Верди“, тон. 20, кап. Бећир Али, за Медову, крцат.

Траб. при. „Провиденца“, тон. 10, кап. Усеин Исмаил, за Кро, крцат.

Бар, 24 априла. — Послије доста дана ружних времена вјетровима западним, од преко јучер имамо лијепу јетна времена, преко дан сјеверо-западни средњи а по ноћи источни вјетрови и мирно море.

Барометар 77, стање темпер. Р. 18.

Доједрише и одједрише:

Пароб. аус. уг. „Тритоне“, тон. 206, кап. Вилдауер, крцат из Кроа и Арбаније, за Далмацију и Трет.

Пар. аус. уг. „Делфино“, тон. 500, кап. Гризогано, дође из Трета и Далмације, крцат, за Арбанију и Кро.

Ч И Т У Љ А

БОЖО ПЕРОВ НИКИНОВИЋ,

старац од 93 године, преселио се у вјечност 30 априла о. г.

Пред своју смрт наредио је да се да ученицима ове школе фор. 10 и 20 новч. да га допрате до његове вјечне куће.

Покојник није имао мушког порода, а с његовим доста богатим имањем, у новцу помагао је вазда при нужди сиромашним људима.

Вјечна му памјат и блажени упокој!

Љуботињ, 3 маја 1888 г.

У ч и т е љ и.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

за

ИЗДАВАЊЕ ЦЈЕЛОКУПНИХ ДЈЕЛА

пок. Светозира Марковића.

Ако добро размотримо развитак наше књижевности од њеног засновања па на овамо доћи ћемо до тог резултата, да смо радовима на књижевном пољу веома сиромашни.

Што се на први поглед може примјетити то је, да се наша књижевност развијала без одређеног правца а највише пада у очи тај факт што је код нас веома мало раденика, који су се истински трудили око тога, да нашој књижевности даду онакав правац како би одговарао нашим реалним потребама.

Међу оне трудбенике, који су свом својом научничком спремом и знањем радили на томе, да се у нашу књижевност унесе правац користан по наше друштво — слободно можемо рећи — на прво мјесто долази Светозар Марковић. Светозар је потпуно појмао свој задатак и његови радови показују нам како треба радити на да буде користи од књижевности; он нам је својим радовима лијепо казао, да треба почињати оданде гдје је најпотребније и како ће по друштво најкорисније бити.

Добивши извјесно образовање, које му је потребно за стварни рад одмах је пришао к дјелу. Поред тога успио је, да спреми и образује један дио омладине, који би био способан, да започети рад његов продужи у истом правцу.

На овом мјесту слободно можемо рећи, да радови Светозаревих чине епоху у нашој књижевности. Неке мисли његове распрострањене су по цијелој маси нашег друштва, а и сама маса сматра као крајњу потребу остварење тих мисли. Светозар је сву своју способност и спрему посветио раду, који треба, да користи нашем друштву; с тога ћете га видјети, да све оно до чега се у страном свијету дошло и што се корисно може примјенити на наше друштво уноси; он се јавља на једној страни као литерални критичар, на другој онет ради на народној економији упознавајући нас са оним принципима до којих дођоше свјетски научњаци. Док га овамо видимо као педагога и психолога дотле онет на другом мјесту излази пред нас као мудар државник и финансијста на кратко рећи: све оно што би друштву стварне користи донијело Светозар обрађује и уноси.

Но како је по смрти Светозаревој како у књижевности тако и у самом друштву наступила реакција то је његов рад и данас од неизмјерне важности:

Наша омладина не имајући ваљда подстрекача на рад ударила је са свим супротним правцем; она се упозадила; с тога држимо, да би је радови Светозаревих на прави пут извели.

Много што шта од онога до чега је Светозар помоћу научних резултата дошао и као корисно за наше друштво примјењивао потпуно се заборавило и ударило на са свим супротну страну што никако не води бољитку нашег друштва.

У оним мутним временима кад ни једна слободнија мисао није смјела прохујати кроз масу народну Светозар рјешава

најважнија питања друштвена, која ни данас нијесу на одмет и увођењем којих би се учинио велики напредак у нашем друштвеном животу.

У времену кад све већа сиромашина како умно тако и материјално, кад нас у велико плаве страна конкуренција и продукти страних пијаца, кад још стојимо на оном ступњу на ком смо и прије били, кад су многе ствари друштвене неријешене био би рад једног Светозара по нас од велике важности. У сваком је друштву дужност његових интелигентних чланова, да потпуно испитају друштвене односе и потребе како спољне тако и унутрашње па према томе, да и свој рад подесе.

Из ових побуда покренуто издавање дјела Светозаревих; с тога се обраћамо сваком Србину без разлике покрајина, обраћамо се српском сељаку кога је тако јак волио пок. Светозар и коме је сваки даном све теже и теже, вама се обраћамо раденици и занатлије, који се очигледно трудите да отклоните пропаст своју и који сте се скупљали онако многобројно под заставу покојникову, вама његови другови и пријатељи, који сте се са њим борили на дјелу и перу, теби, српска омладина која си Светозару увијек на срцу лежала и на пошљетку обраћамо се сваком брату коме бије поштено срце у грудима за оним што је добро и истинито — свима се вама обраћамо, да нас помогнете у овом не лако подухећу.

У прву свеску доћи ће ови чланци:

I. Политички и економни положај радничког стањења у Србији. II. Народна Скупштина. III. Српске обмане (критика на устав 1869 г.). IV. Општина, Суд и правда. V. Срез и финансија. Цијена ће свакој свесци бити 60 п. дин., а изнијеће до 10 штампаних табака. Свезака ће бити 15—20 од претплате зависи, да ли ће дјела изићи или не. Претплату и писма ваља слати на г. Стеву Нишлића трг. на Сави. Писма и тачнија обавјештења даје предсједник одбора г. Саво Маринковић Балканска улица бр. 22. Биоград.

Одбор.

Мјесеца априла даће се у штампу чувена драма Јава Н. Толстоја „Царство Мрака“. Дјело је и сувише изашло на глас, да никакакве потребе нема препоручивати га више. Амерички критичари узвишули су: „да којења ви романски и германски романтици пред овим словенским колоном“, поводом ове драме. Наш „Одјек и Радикал“ одали су јој достојну хвалу са жељом, да ова драма ускоро угледа свијета и у српском пријеву (приликом приказва њеног пријевда на француски језик).

Као и увијек, кад се појави какво ђенијално дјело, и на ову драму дигнута је ука и бука по свој јевропској штампи. Не говорећи већ о надувеним „тестовима“, она је на рукој позоришних сависм забрављена, а на француској — једва допуштена! Тога ради ја је и не нудим нашој позоришној управи, но је дајем одма у штампу, (јер ко зна, каква јој је нарав?).

И ако Руси држе, да је „Царство Мрака“ непреводимо због свог простонародног, — тако рећи пословичког језика (као ми за „Горски Вијенац“) ја сам се ипак постарао. Читаоци ће виђети: је сам ли успио сачувати и вјерност израза и онај дивни, лаконски, пун народне филозофије, стил, у чијој једној једитој рјечи одјекују читаве мисли.

Књига ће бити штампана на доброј сатирираној артији у корицама са двије боје, а од одзива публике зависиће, оће ли корице моћи бити украсене литографском сликом Толстојевог.

Књига ће бити велика 5—6 штамп. табака, а цијена 1 динар. Штампаче се према броју претплатника, те се за то умољавају пријатељи сувременог правца белетристике, да се потруде око скупљања претплатника на њихов број нек пошљу или мени али књижари „Обрадовића и Манића“ у В. Градишту, без новаца.

Кад књиге с поште примем, тада ће и положити наре, задржавајући 10%.

В. Градиште, 25 марта 1888 г.

У. Јаворац
предавач у В. Градишту.

Цјесничко епско дјело српско:

Н Е Д Ј Е Љ К О.

Ново, прерађено и допуњено, елегантно издање, 241 стр. у 8-и — од О. М. Утјешеновић-Остројинског изашло је на свијет, те ће се наскоро распошијати. У пренумерацији, продуженој до краја јуна 1888, стоји књига 1 фор. а. в. броширана; у тврдо везану у првеном платну 60 новч. више. Сабиранима пренумераната једанаеста књига на дар. Цијена дућанска 1 фор. 20 н. уз 30 новч. рабата на чврт рачун.

Адреса:

О. М. УТЈЕШЕНОВИЋ-ОСТРОЈИНСКИ.
(Wien, III., Beatrixgasse 24).

УЧИТЕЉИМА ЦРНОГОРСКИМ.

Прије неколико дана добио сам писмо од госп. Косте Петровића уредника „Учитеља“ (педагошког лист), у коме тражи, да му ја пошљем списак свију сиромашних учитеља у Црној Гори, јер — вели: ми ћемо им радо лист наш бесплатно слати, само нека они плате поштарину, а то ће запаста годишње само по један еиорин.

„Учитељ“ је орган учитељског удружења у Србији, излази три пут мјесечно и одликује се својом садржином.

Другови!

Овај лист је за препоруку а на овај начин ваља да се с благодарношћу одазовемо. Пошто смо — Богу хвала — готово сви сиромашни, то би га за ову цијену могао сваки примити, само нека се прво обрати писмено на мене, с тачним назначењем своје адресе, по којој ће му се лист слати.

Никшић, 27 априла 1888.

Навле Поповић учитељ.

НОВЕ КЊИГЕ.

У потписату књижару дошле су и могу се купити следеће нове књиге:

Војнички живот	50 н.
Новеле А. Дигасинскога	60 н.
Кратко пчеларство	70 н.
Српски пчелар	15 н.
Невјеста Љутице Богдана	20 н.
Пахомије Србин писац XV вијека	40 н.
Јермола, роман	70 н.
На сјелу и прелу I. књига из српског живота	60 н.
На сјелу и прелу II. књига	60 н.
Пјесме М. Шапч. књига VI.	75 н.
Кенгелер, роман Жила Верна	80 н.
Слике и карактери	30 н.
Пјесме разне посковке	20 н.
Приче Сима Матавуља	65 н.
Љубав није шала, позоришна	20 н.
Пјесме Војислава Илића	75 н.
Тајне арена тур. сераја у Цар.	50 н.
Црни листови од 1. до 6. свеске свеска по 25 н. све 6 свезака ф. 1 и 50 н.	
У земљи ђено лимун рађа	60 н.
Одабране новеле	50 н.
Цигански кнез	20 н.
Забава за ђену са више слика	75 н.
Четири приче	50 н.
Из царства духова	25 н.
Аветински појави	10 н.
Нови декаменор	15 н.
На странцутици	40 н.
Караван	40 н.
Црни листови свака свеска по	25 н.
Dobra kričanska majka	25 н.
San matere božije	10 н.
Izabrane pjesme Kačića	15 н.
Uz prelo i sjelo	20 н.
Pjesme svatovske	15 н.
Velika pjesmarica	60 н.
Carevi i kraljevi	15 н.
Sar Lazar	15 н.

Цетиње, 29 апр. 1888.

К Њ И Ж А Р А

МАРКА ИВАНИШЕВИЋА.

О Б Ј А В А.

Кућа Сава Бјелаша постојећа у ову варош износи се јавном иканти за измиру његових дугова. Кућа је двокатна, у линију главне улице, а на углу улице која води колеком путу петинско-ријеком. Ко би желио исту купити нека се пријави у канцеларију ове Управе до 20 маја о. г., којег ће се дана уступити овом ко највишу цијену и готов новац понуди.

Број 197.

Цетиње, 31 марта 1888.

УПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

О Г Л А С.

Објављујем поштованој господи овдашњој и са стране, да сам, како у овој вароши, тако и на ПРИЛИПУ, отворио нову кафану, која је на погледу Скадарског Језера (Блата) и оближњих села; ће господа могу добити потпуну услугу под најумјеренијом цијеном.

Нова кафана отвориће се 15 о. м.

Цјеновник јела и нића налази се на зидовима исте кафане.

Господо, која би се жељела у друштву провеселити на гореозначеном мјесту молим, да ми јаве два-три сата прије.

Цетиње, 7 маја 1888.

АНТОН РАЈНВАЈН

(1—3)

гостионичар.